

TRIBUNA

LA VIDA DE LA LENGUA

Alfred Badia (Barcelona)

El disseny fonamental de tot català que estima la llengua i en coneix la situació actual, ha d'ésser, per damunt de tot, la lluita per salvar-la dels perills de degradació greu i, no cal dir-ho, d'extinció a qualsevol termini. De la necessitat d'aquest disseny no n'és conscient una part, no sé si majoritària, dels catalans-catalanistes. Convé, doncs, subratllar-la, acudint a l'observació de la realitat social del català, i no vacillar a dir el que és lamentablement patent i que un fals optimisme s'esforça a dissimular. L'asserció és vàlida, sobretot, per a la ciutat de Barcelona, però la pressió rotunda del castellà ja comença també a fer mal a totes les altres ciutats, viles i pobles de Catalunya. Diguem-ho clar: la llengua catalana és en crisi i deriva cada cop més clarament cap a una patuesització, potser llunyana, però tendencialment certa. Aquest diagnòstic i pronòstic condueixen els catalans-catalanistes a una conclusió ineludible: la lluita per la salvació de la llengua és urgent i, doncs, prèvia a tota altra intenció.

Si traslладem aquesta urgència a la feina que fa i es proposa de continuar fent l'Associació Llengua Nacional, apareix de seguida un problema seriós: ¿com s'ha d'articular la defensa de la puresa i la genuïtat del català contra l'empobriment i la deturpació actuals i contra els «light» que l'accepten, la secunden i la fomenten en graus diversos, amb la qüestió prèvia i urgent de la salvació del català com a realitat viva? En altres termes: ¿ha de passar davant de tot l'estratègia per a la salvació,

que implica l'esforç per a estendre l'ús de la llengua i, doncs, condueix a la inevitable topada contaminant amb els castellanoparlants difosos pertot? ¿Ha de rendir-se aquesta defensa al «català que ara es parla», més fàcil i, doncs, pobre i contaminat, per a moure els catalans abandonistes a usar una llengua que és la llur?

Si ho entenem així, la lluita per la puresa i la genuïnitat de la llengua sembla haver de passar a segon terme. Davant la possibilitat de la desaparició, per remota que sembli, l'instint de conservació ens menaria a posposar, per no dir deixar de banda, la via que la devoció i l'amor dels restauradors de la llengua obriren a començament de segle. És allò que sembla inspirar l'estratègia dels dirigents de la televisió i la ràdio catalanes, sense oblidar la premsa, en especial la diària, i que l'amor i el saber sortosament valuosos d'un sector de comunicadors evita que s'orienti cap a l'hibridisme més espantós.

Hi ha encara en aquest planteig, una altra qüestió a debatre: si de fet és coherent aquest disseny previ de salvació amb l'estratègia activa per a l'ús d'una llengua correcta i viva i, doncs, no contaminada ni «light»; si aquesta voluntat del catalanisme lingüístic és compatible amb l'acomodació a la realitat social del nostre moment català, és a dir, amb aquest 50% de castellanoparlants fidels a llur llengua d'origen, i amb no sabem quants catalans usuaris d'una llengua deturpada, submergits en el bany maria de la llengua dominant, i en molts casos, sobretot en contacte amb els castellanoparlants, pràcticament abandonistes. Teòricament és evident que sí, però aquest redreçament qualitatiu vinculat a un disseny d'extensió numèrica en l'ús, reclama un nombre important de locutors, periodistes, mestres, professors, conferenciants, escriptors, lingüistes i la totalitat dels polítics, convençuts que cal seguir aquest camí d'exigència, i ben preparats lingüísticament per a dur-lo a terme. Els tenim, a Catalunya? Per a no incórrer en precipitacions optimistes o pessimistes, crec que hem de dir que aquests guies i assessors, alhora convençuts, actius i

competents, deixant de banda una minoria responsable del món universitari actualment operant, existeixen només potencialment entre nosaltres en nombre suficient. (I encara cal subratllar la paradoxa que una part important dels lingüistes universitaris abans al·ludits no exerceix les funcions directives que els corresponen.) Allò que podria actualitzar-ne una acció pública, alhora de salvació i puresa, o si voleu, de genuïtat en la salvació, seria la possessió d'un esperit de militància, el qual, si existís com Catalunya reclama, ja hauria fet que tots els guies i assessors actualment deficitaris, s'haguessin espavilat a proveir-se de la preparació lingüística indispensable.

Deixeu-me dir, en aquest punt, que entre els grups actius dotats d'aquest esperit de militància, necessari com mai en el nostre moment, l'Associació LLENGUA NACIONAL té una presència real que aspira a ser efectiva. Això és el que l'autoritza a dir la seva en la qüestió de la puresa en la salvació de la llengua, compatible amb la lluita per a l'extensió del seu ús, alhora conscient del diagnòstic abans dit i lluitadora per a la positivització del pronòstic. Catalunya se n'ha vistes de totes, i de totes se n'ha sortit, gràcies a les seves minories, ben despertes. Sí, és l'esperit de militància el que haurà de girar la inclinació de molts catalans a servir-se habitualment del castellà, i en la mesura del que és raonablement possible, trobarà els estímuls eficaços per al guany lingüístic dels castellanoparlants, naturalment aferrats a llur llengua (encara que aquí ens cal una col·laboració menys precaucionista del poder català). I és clar que haurà de fer tot això sense concessions a la turpitud ni als «light». Tanmateix en aquest punt es dreça un nou, ingent problema: ¿com tirar endavant aquesta feina, davant la inèrcia indiferentista actual? ¿Quin n'ha de ser el «modus operandi»? La qüestió és complexa i no hi valen improvisacions ni tampoc n'hi ha prou amb una bona voluntat. Hi intervenen factors decisius extralingüístics, sociològics i psicològics, ens cal, com he dit, la sintonització amb una acció de govern no acomplexada. Però un pla ha d'existir, i l'Associació LLENGUA NACIONAL

demana a tots els qui la coneixen i hi simpatitzen, que l'ajudin a dissenyar-hi la seva contribució. Fem-nos conscients tant de la situació actual com del que ens cal aconseguir, i actuem. Ens hi juguem la vida de la llengua.